

Vastaanottaja
Mottagare Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 Valtioneuvosto

Viite
Ref. MMM:n lausuntopyyntö MMM001:00/2007

Asia
Ärende Lausunto INSPIRE-työryhmän loppuraportista

Työryhmän ehdotuksista yleensä

INSPIRE-direktiivin ja kansallisen paikkatietostrategian toimeenpanossa olevat päämäärät, kuten että yhteiskunnan paikkatietoja tuottavat ja käyttävät prosessit ovat yhteensopivia, tehokkaita, luotettavia ja käyttäjien tarpeita vastaavia, ovat samoja kuin julkisessa tietohuollossa yleensäkin. Tilastokeskus yhtyy työryhmän näkemykseen, että INSPIRE-direktiivin täytäntöönpano on osa yleisempää julkisen hallinnon tietohallinnon ja tietoyhteiskunnan kehittämistä.

Työryhmän ehdotus ottaa käyttöön direktiivin kanssa yhteensopiva kansallinen aineistoluokittelu on erittäin kannatettava. Työryhmä ehdottaa, että soveltamisalaa tulee täsmentää koskemaan kokonaan tiettyjä keskeisiä aineistokokonaisuuksia (mm. maastotietokanta). Tilastokeskus näkee soveltamisalan täsmentämisen tarpeelliseksi, mutta ei näe syytä laajentaa soveltamisalaa muihin aineistokokonaisuuksiin vaan pikemminkin käyttäjien eli ensivaiheessa ympäristöhallinnon tarpeita vastaaviksi.

Tilastokeskus pitää luontevana, että Maanmittauslaitos nimetään tuki- ja verkkopalveluiden vastuuorganisaatioksi mm. koska osa näistä tehtävistä kuuluu jo nyt sen lakisääteisiin tehtäviin. Tilastokeskus pitää myös tärkeänä, että sähköisen kaupankäynnin palveluita ei kehitetä erikseen paikkatietopalveluita varten vaan hyödynnetään yleisempään käyttöön valmisteltavia menettelytapoja (valtionhallinnon IT-strategia). Tilastokeskus on työryhmän kanssa samaa mieltä, että paikkatietoaineistoille ei ole syytä laatia erikseen tietopoliittisia periaatteita vaan mm. julkisten tietojen maksu- ja luovutusperiaatteita tulisi valmistella laajempaan kokonaisuutena valtiovarainministeriön johdolla.

Työryhmän ehdotukset koskien vastuuministeriötä ja muita yhteistyötahoja noudattavat pitkälti nykykäytäntöjä. Komitologiatyön tueksi perustettavaa uutta valmisteluryhmää, jonka kokoonpano vaihtelisi käsiteltävien asioiden ja tarvittavan asiantuntemuksen mukaan pidetään erittäin kannatettavana.

Kustannukset ja rahoitus

Ehdotuksessa todetaan, että aineisto-organisaatioissa ns. irrotusmaksuilla voidaan kattaa rajapintapalveluiden kehittämiseen ja aineistojen

Pvm 31.3.2008
Datum

luovuttamiseen liittyviä kustannuksia. Kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin kehittämisen aiheuttamat lisärahoitustarpeet tulee kattaa pääosin julkista talousarviorahoitusta uudelleen kohdentamalla ja lisäämällä. Ne aineistot ja tietopalvelut, joista katsotaan edelleen perustelluksi periä erillisiä käyttömaksuja määritellään erikseen. Työryhmä toteaa perusteluissaan, että etenkin viranomaisten yhteiskäyttöön liittyvät direktiivin velvoitteet eivät kohdistu pelkästään paikkatietoihin vaan laajasti julkisten viranomaisten aineistoluovutuksiin. Tästä syystä on perusteltua, että asiaa käsitellään ja ohjataan konsernitasolla.

Paikkatietoinfrastruktuurin käynnistysvaiheeseen (2009-2011) liittyviksi lisärahoitustarpeiksi on arvioitu 4,4-4,5 miljoonaa euroa. Direktiivin liitteen III aineistojen tuomisesta mukaan järjestelmän piiriin aiheutuu myöhemmin (2011-2015) lisäksi noin 1,6-1,7 miljoonan euron kustannukset.

Paikkatietoinfrastruktuurin vuotuiset ylläpitokustannukset ovat noin 1,2-1,3 miljoonaa euroa vuodesta 2010 alkaen. Kustannusarvio sisältää direktiivin toimeenpanon aiheuttamat kustannukset mm. metatietojen tuottamiseen, muunnostietojen valmisteluun ja rajapintaratkaisuihin sisältyvät kustannukset sekä tukipalveluihin ja kansallisen paikkatietoportaalien rakentamiseen liittyvät kustannukset. Arvio ei sisällä mahdollisten kompensatioiden kustannuksia, jotka aiheutuisivat viranomaisten välisten maksuperiaatteiden muuttamisesta ja organisaatioiden rahoitusrakenteen muutoksista.

Työryhmä on arvioinut yhden paikkatietoaineistoja ylläpitävän organisaation kustannuksiksi noin 35 000 euroa. Tilastokeskus olettaa, että Tilastokeskuksen kustannukset olisivat tätä keskimääräistä kustannusta pienemmät ja sellaisinkin ajoittuisivat usealle vuodelle. Mahdolliset rahoitusrakenteen muutoksiin vaikuttavat kustannukset Tilastokeskuksen osalta koskevat lähinnä direktiivin liitteen III aineistoja ja riippuvat suurelta osin aineistojen ja velvoitteiden laajuudesta ja tarkemmasta määrittelystä.

Soveltamisalaan kuuluvat aineistot

Direktiivin soveltamisalaan kuuluvat kansalliset aineistot on määriteltä kappaleessa 9.2. niin, että Tilastokeskuksen toimialaan kuuluvat:

Direktiivin liite I: Tilastokeskuksen hila, ruutukoko 1 km x 1 km

Direktiivin liite III:

- Tilastoissa käytetyt aluejaot ml. Tilastokeskuksen hila
- Tilastokeskuksen Hila
- Yritysrekisterin yli 10 hengen tuotanto- ja teollisuuslaitokset
- Väestömäärä tilastoissa käytetyillä aluejoilla

Oletamme, että ko. aineistot olisivat lähinnä edellämainitut ja pidämme tarpeettomana Tilastokeskuksen hilan mainintaa 3 kertaa. Tilastokeskus kuitenkin edellyttää, että asetuksella tarkemmin määriteltävistä lain soveltamisalaan kuuluvista Tilastokeskuksen aineistoista neuvotellaan vielä Tilastokeskuksen kanssa. Korostamme edelleen, että Suomen viralliset

Pvm 31.3.2008
Datum

tilastot (SVT) tuotetaan yleensä kunta-, seutukunta- ja maakunta- ja suuraluejakoja käyttäen. Maksullisissa tilastopalveluissa on käytössä muitakin aluejakoja. Korostamme myös, että aineistoluovutusten edellytyksenä on, että tilastollinen tietosuojatietosuoja säilyy (Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta §24:16, Tilastolaki).

Luonnos paikkatietoinfrastruktuuria koskevaksi laiksi

Lakiehdotus on ehdotus yleislaiksi, jolla pannaan täytäntöön INSPIRE -direktiivi. Lain nojalla annettavat asetukset tulevat sisältämään yksityiskohtaisempia säädöksiä. Lakia täydentävät kuitenkin direktiivin nojalla annettavat täytäntöönpanosäännöt, jotka komission asetuksina ovat kansallisia viranomaisia suoraan sitovia. Työryhmän ehdotus toteuttaa eräitä toimenpiteitä direktiivin vaatimuksia laajempina tai nopeutetulla aikataululla voi olla ristiriidassa EU:n täytäntöönpanosäännösten ja valtionhallinnon konserniohjauksen tavoitteiden ja aikataulun kanssa.

Lakiehdotuksen 4§:n mukaan lain soveltamisalaan kuuluvat paikkatietoaineistot määritellään viranomaisten hallussa oleviin julkisiin paikkatietoaineistoihin, jotka liittyvät tietoryhmiin, jotka luetellaan INSPIRE -direktiivissä mainittujen tietoryhmien mukaisesti. Julkisen paikkatietoaineiston käsite jää kuitenkin epäselväksi varsinkin kun samaisessa pykälässä säädetään, että myös salassa pidettäviä tietoja sisältäviin paikkatietoaineistoihin sovelletaan säädöksiä koskien paikkatietoaineistoja kuvaavia tietoja (5§) ja viranomaisten välistä tietojenvaihtoa (10§).

Samoin 4§:n kappale, jossa todetaan soveltamisalaan kuuluvan vain alkuperäisen aineiston, on tilastoviranomaiselle vaikeatulkintainen. Periaatteessa lähes kaikki tilastoaineistot ovat jalostettuja ja alkuperäinen kopio löytyy rekisterinpitäjältä tai muilta viranomaisilta. Tilastokeskus ehdottaa, että alkuperäinen aineisto määriteltäisiin tarkemmin.

Paikkatietoaineiston käyttöä koskevissa ehdoissa (12§) todetaan, että yleisen saatavuuden parantamiseksi laaditaan suosituksia käyttölupaa koskeviksi malliksi viranomais-, tutkimus- tai opetuskäyttöön tapahtuvia paikkatietojen luovutuksia varten. Viittaus lain tarkoitukseen (1§) ja viranomaisten tietohallinnon yleisiin perusteisiin jää tässä kohdassa hyvin avoimeksi. Tilastokeskus kannattaa voimakkaampaa sitomista julkisen hallinnon tietopoliittisiin periaatteisiin, niin etteivät paikkatietoaineistoja koskevat suositukset eroa muista julkisten tietojen maksu- ja luovutusperiaatteista.

Ylijohtaja

Jarmo Hyrkkö

Kehittämispäällikkö

Marja Tammilehto-Luode